

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران

پایش ملی محیط کسب و کار ایران با تمرکز بر استان تهران – تابستان ۱۴۰۱

تهیه و تنظیم: دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران

تابستان ۱۴۰۱

مقدمه:

▶ محیط کسب و کار به مجموعه عواملی گفته می شود که بر عملکرد یا اداره بنگاه های اقتصادی موثر هستند اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه ها قرار دارند .

▶ امروزه، بهبود محیط کسب و کار یکی از مهمترین راهبرد های توسعه اقتصادی در هر کشور به شمار می رود و علاوه بر آن هر چه محیط کسب و کار در یک کشور شرایط بهتری داشته باشد، بهره برداری از فرصت های کارآفرینی بیشتر و هر چه بهره برداری از فرصت های کارآفرینی در جامعه بیشتر باشد، عملکرد اقتصاد آن کشور و خلق ارزش و ثروت در آن جامعه نیز بیشتر می شود.

▶ بهبود محیط کسب و کار، نیازمند برنامه ریزی و سیاست گذاری مطلوب دارد که دستیابی به این مهم نیز نیازمند وجود فرآیندی مستمر برای پایش و سنجش وضعیت محیط کسب و کار در هر کشور است.

▶ سال ۱۳۹۰، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار را تصویب کردند.

به موجب ماده ۴ این قانون:

▶ ((اتاق ها موظفند به منظور اطلاع سیاست گذاران از وضعیت محیط کسب و کار در کشور، شاخص های ملی محیط کسب و کار ایران را تدوین و به طور سالانه و فصلی حسب مورد به تفکیک استان ها، بخش ها و فعالیت های اقتصادی، سنجش و اعلام نمایند. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در قالب اجرای یک طرح پژوهشی در سال ۱۳۹۴، نسبت به شناسایی و معرفی شاخص های ملی پایش محیط کسب و کار اقدام نمود و اجرای طرح ملی پایش محیط کسب و کار را در اواخر سال ۱۳۹۵ با همکاری اتاق های تعاون و اصناف ایران در دستور کار خود قرار داد.))

دلایل لزوم پیاده سازی طرح پایش ملی محیط کسب و کار

- ▶ شناخت و آشنایی با مهمترین مسائل کسب و کارها
- ▶ بررسی مسائل مشترک
- ▶ بررسی مهمترین مشکلات و ارائه راه حل برای آن ها
- ▶ بهبود وضعیت موجود
- ▶ افزایش اثربخشی و کارایی در عملکرد کسب و کار در هر استان
- ▶ شناسایی تاثیر عوامل مختلف اعم از سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و غیره بر محیط کسب و کار

معرفی مولفه های پیمایشی طرح پایش:

- ۱- نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول
- ۲- برداشت های سلیقه ای از قوانین و مقررات توسط ماموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و...
- ۳- بی تعهدی طرف های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده هایشان
- ۴- بی ثباتی سیاست ها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار
- ۵- غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات
- ۶- رویه های سختگیرانه اداره های کار و بیمه تامین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی
- ۷- تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی و بی رغبتی به خرید محصولات ایرانی
- ۸- تولید و عرضه نسبتا آزاد کالاهای غیر استاندارد و تقلبی در بازار
- ۹- وجود رقابت غیر منصفانه شرکت ها و موسسات دولتی یا شبه دولتی در بازار
- ۱۰- رویه های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات

معرفی مولفه های پیمایشی طرح پایش:

- ۱۱-دشواری تامین مالی از بانک ها
- ۱۲-فقدان یا شفاف نبودن آمار و اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی
- ۱۳-ضعف زیرساخت های حمل و نقل (جاده ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)
- ۱۴-ضعف دادگاه ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد موثر متجاوزان به حقوق دیگران
- ۱۵-وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبا در بازار
- ۱۶-ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار
- ۱۷-عرضه کالاها و محصولات قاچاق در بازار ایران
- ۱۸-فقدان ارتباط مناسب میان عوامل تامین مواداولیه ، تولید و عرضه یک محصول در بازار
- ۱۹-دخالت های غیر منطقی نهاد های حاکمیتی در تعیین قیمت ها در بازار
- ۲۰-کارگریزی عمومی و ضعف فرهنگ کار در جامعه

معرفی مولفه های پیمایشی طرح پایش:

- ۲۱- کمبود تقاضا در بازار
- ۲۲- کمبود فناوری های نوین و تجهیزات مورد نیاز
- ۲۳- کمبود نیروی کار ماهر
- ۲۴- محدودیت های دسترسی به شبکه (تلفن همراه و اینترنت)
- ۲۵- محدودیت دسترسی به آب
- ۲۶- محدودیت دسترسی به حامل های انرژی (برق، گاز و گازوئیل و...)
- ۲۷- فساد و سوء استفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه های اجرایی
- ۲۸- موانع در فرآیند های اداری و اخذ مجوز های کسب و کار در دستگاه های اجرایی

محاسبه شاخص ها و زیر شاخص های محیط کسب و کار

شاخص ارزیابی هر نماگر در کل نیز با استفاده از وزن های استانی و وزن های بخشی و فرمول زیر محاسبه می شود.

شاخص ارزیابی هر نماگر در هر بخش نیز با استفاده از وزن های استانی و فرمول زیر محاسبه می شود.

$$I_i = \sum_{j=1}^3 S_j P_{ij}$$

بعد از محاسبه میانگین ارزیابی اعضای اتاق های هر استان در هر بخش، میانگین ساده هر یک از مولفه های پیمایشی مربوط به هر یک از بخش مولفه های پیمایشی نماگر ها محاسبه می شود. شاخص ارزیابی هر نماگر در هر استان با استفاده از وزن های بخشی و فرمول زیر محاسبه می شود.

$$I_i = \sum_{j=1}^3 S_j P_{ij}$$

$$I = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^3 W_j S_j P_{ij}$$

پس از استخراج داده ای پیمایشی، ابتدا برای هر مولفه ، میانگین ارزیابی هر استان در هر بخش محاسبه می شود.

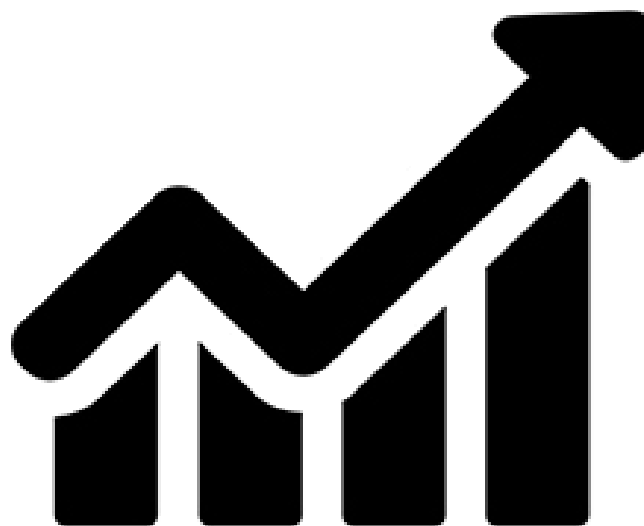
در فرمول زیر مشارکت کننده ها (n) هر استان (i) در هر بخش (j) است و اندیس k نشان دهنده رای دهنده مورد نظر است.

$$q_{ij} = \frac{\sum_{k=1}^n q_{ijk}}{n_{ij}}$$

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران

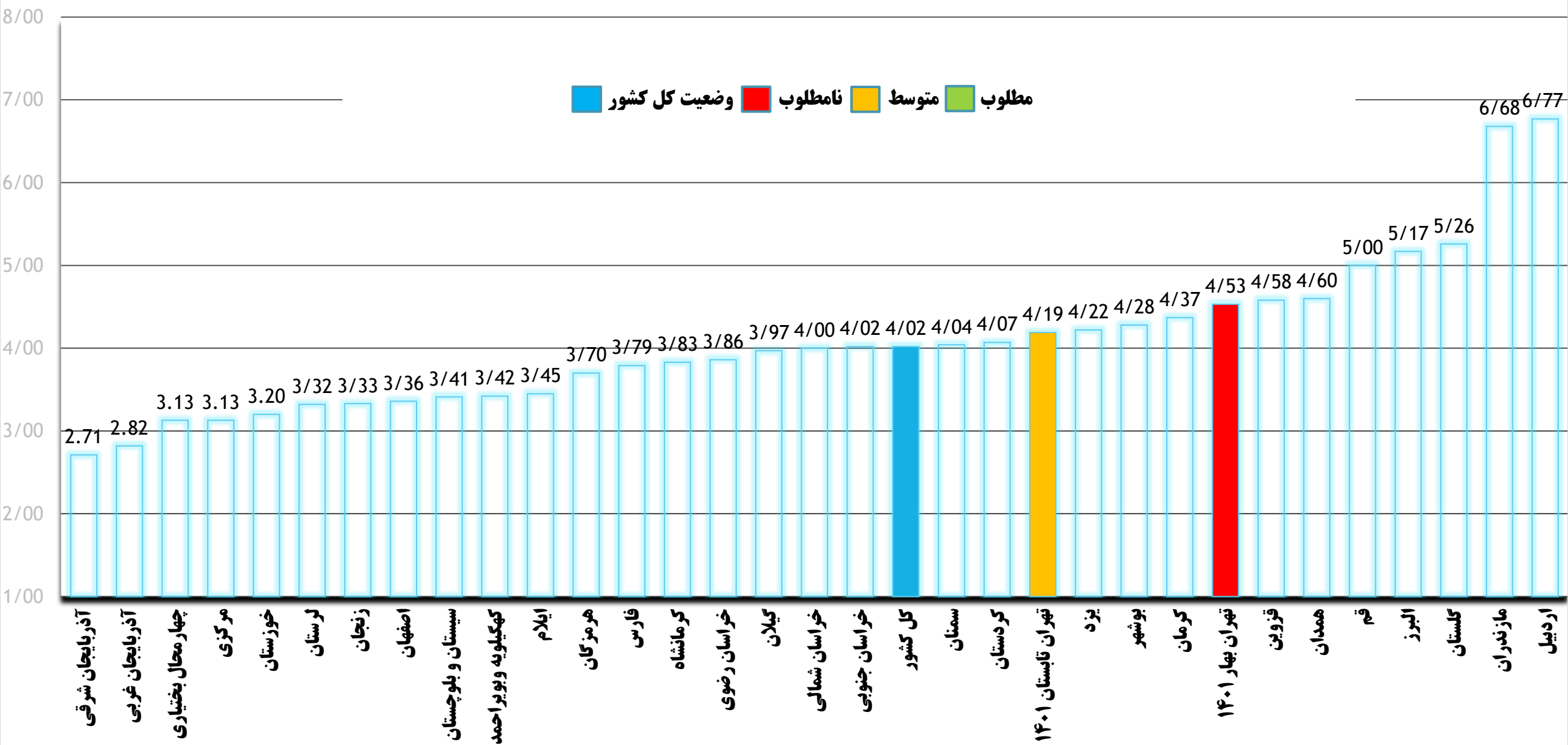

شاخص محیط کسب و کار به تفکیک ۲۸ مؤلفه پیمایشی تابستان ۱۴۰۱

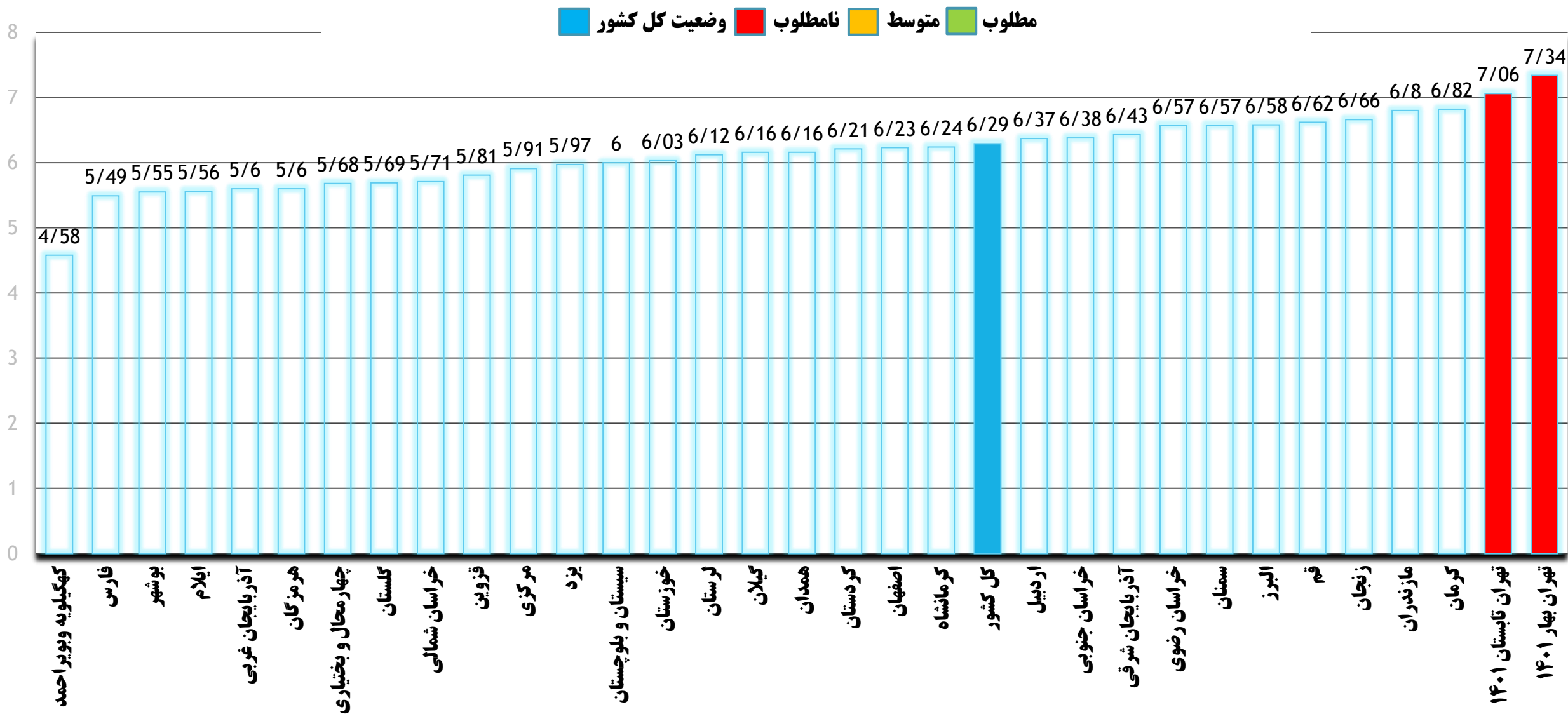

۱- نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول

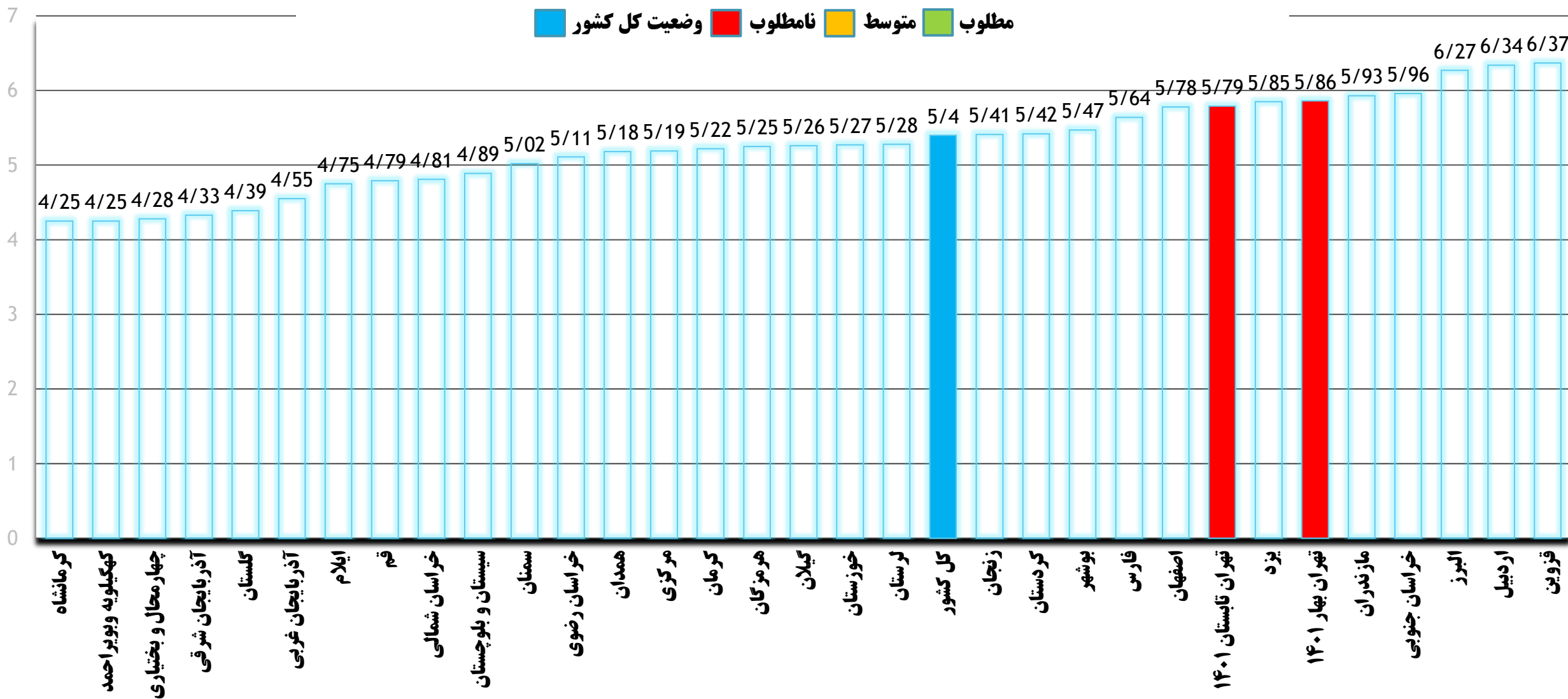

۲- برداشت های سلیقه ای از قوانین و مقررات توسط ماموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و...

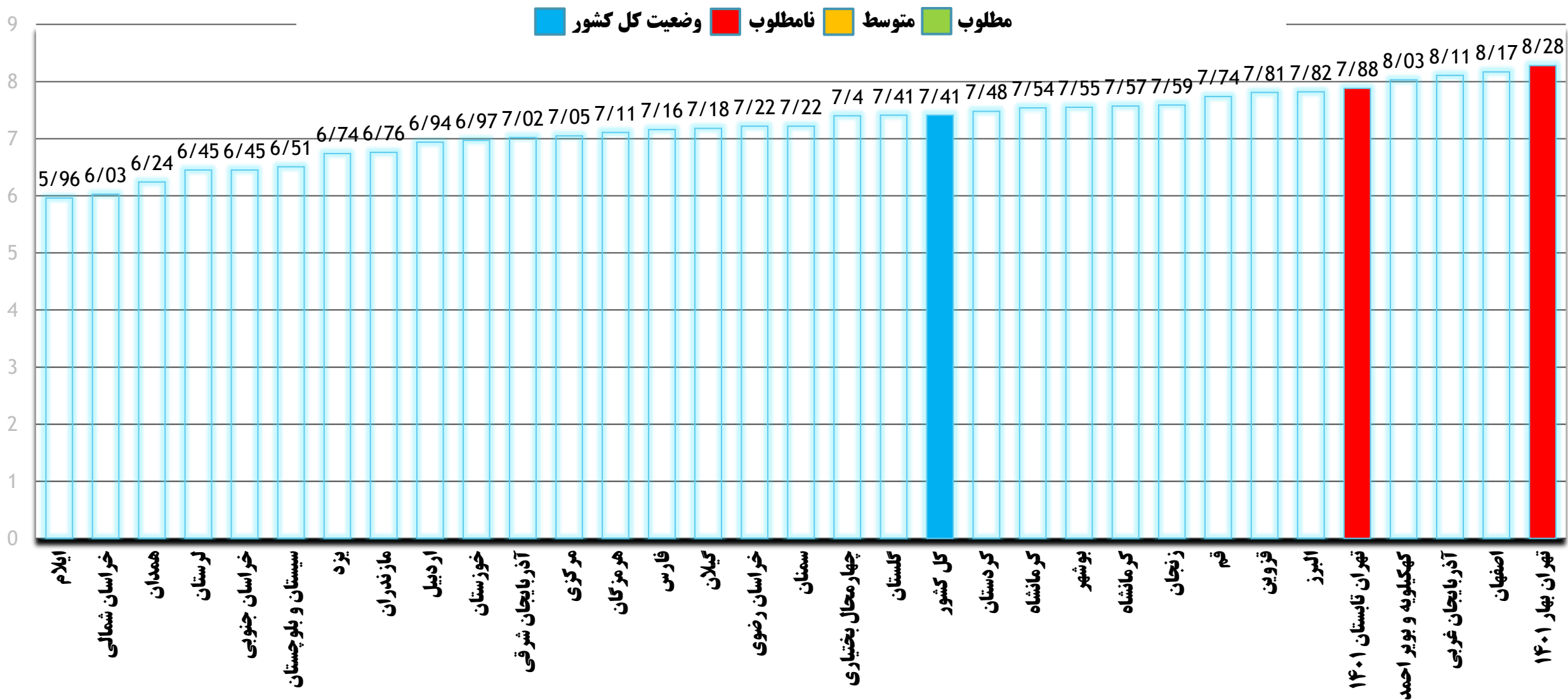

۳- بی تعهدی طرف های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده هایشان

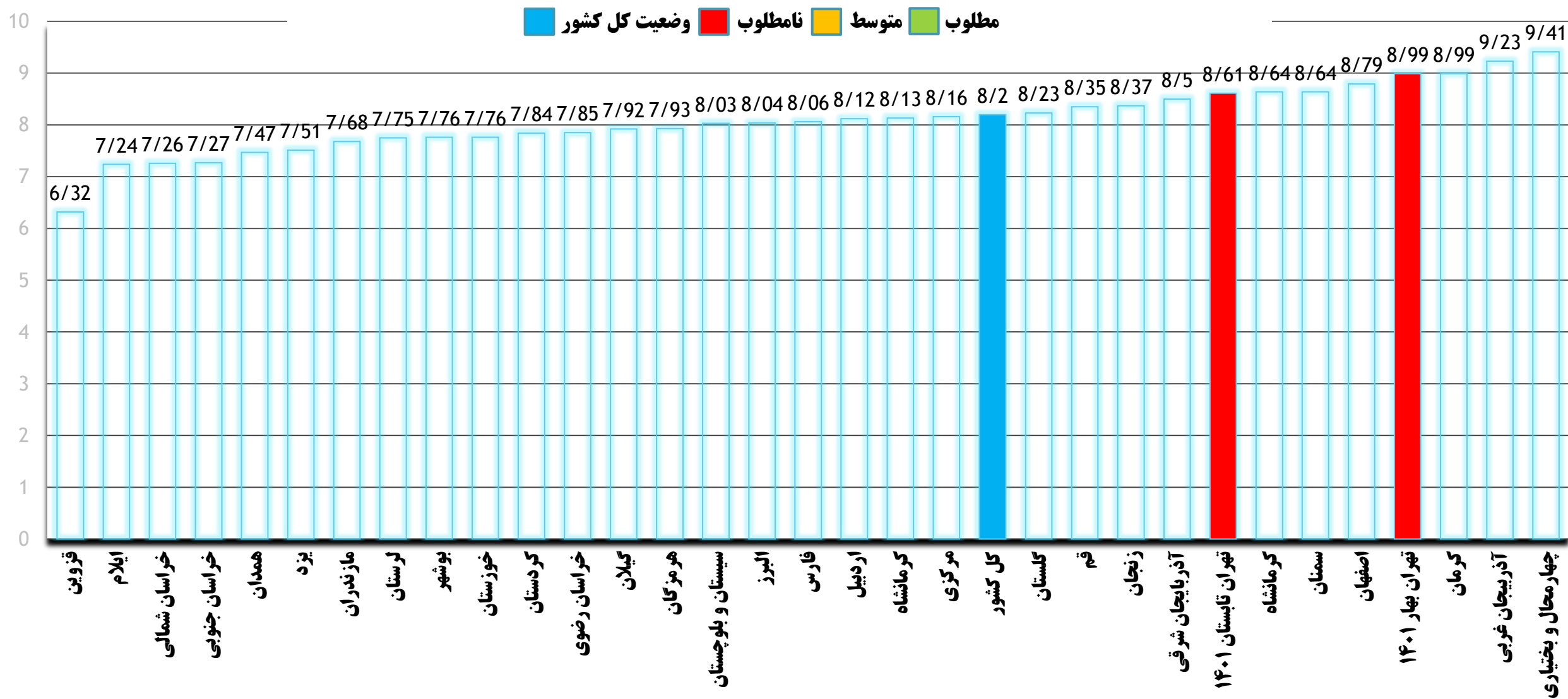

۴- بی ثباتی سیاست ها، قوانین و مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار

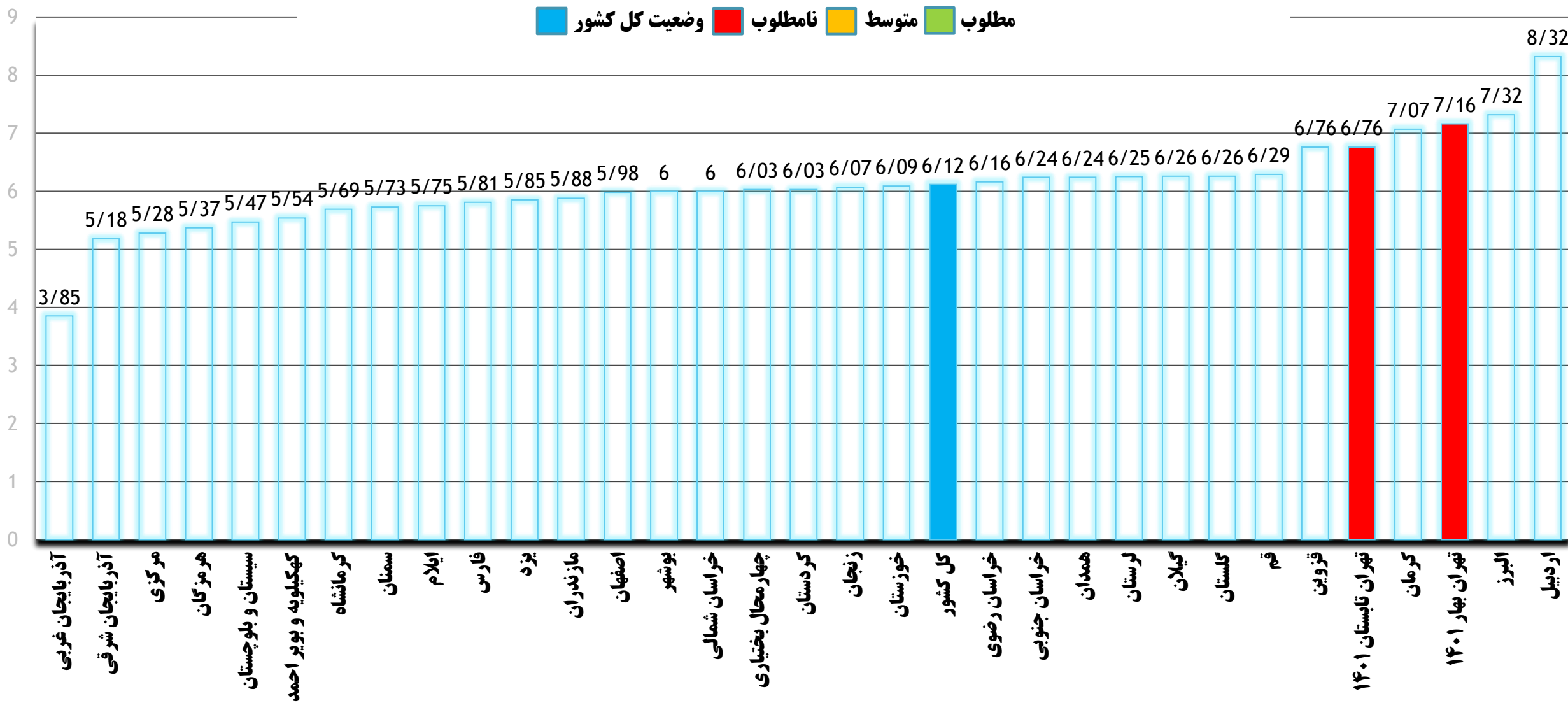

۵- غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات

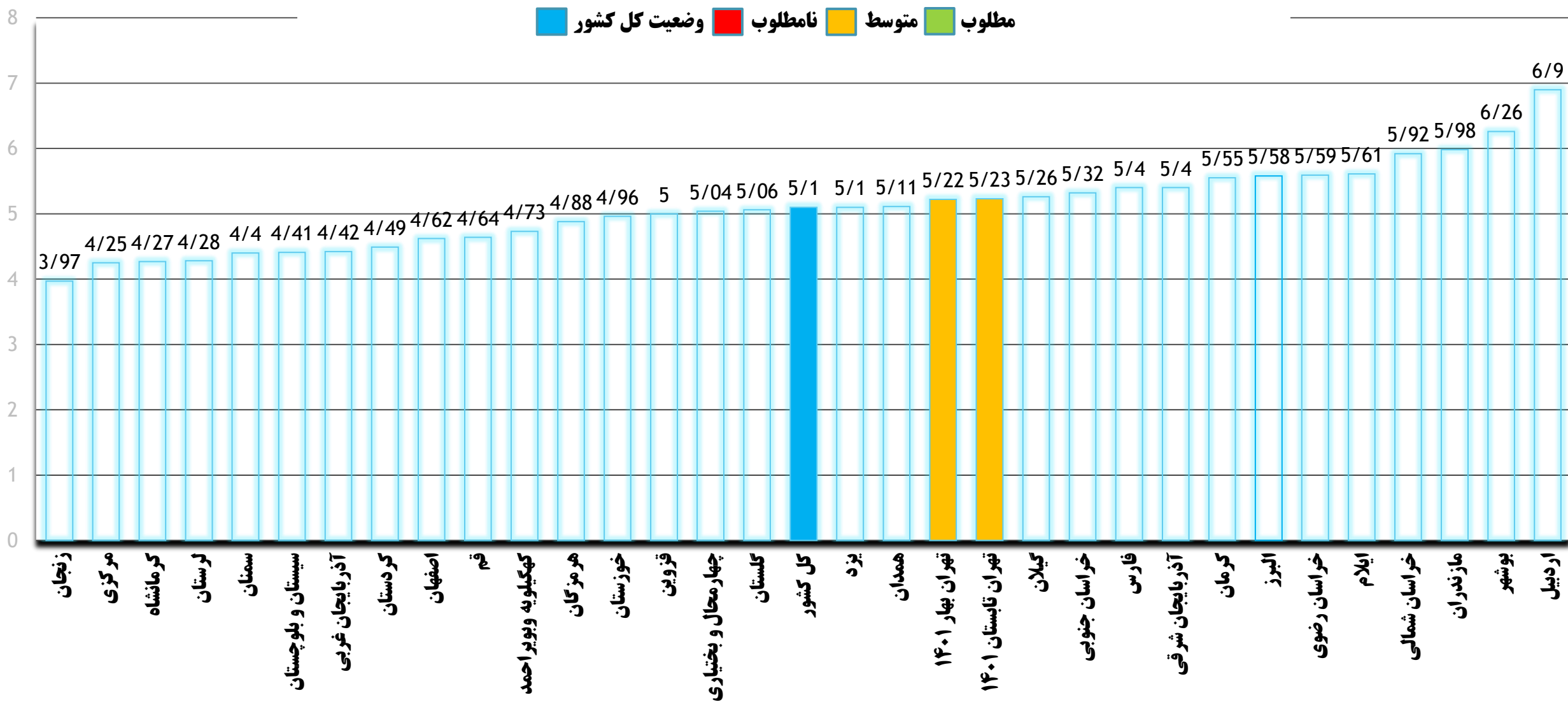

۶- رویه های سختگیرانه اداره های کار و بیمه تامین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی

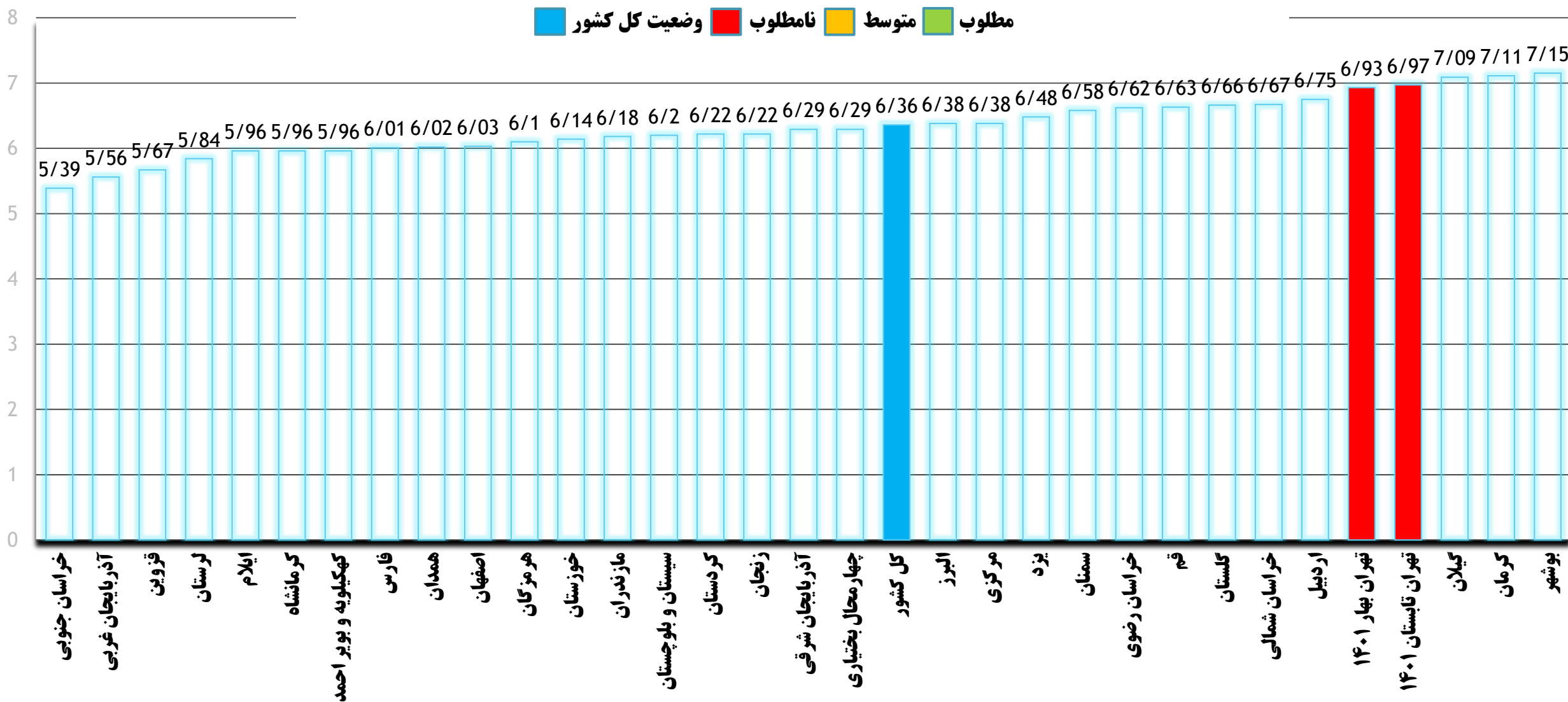

۷- تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی و بی رغبتی به خرید محصولات ایرانی

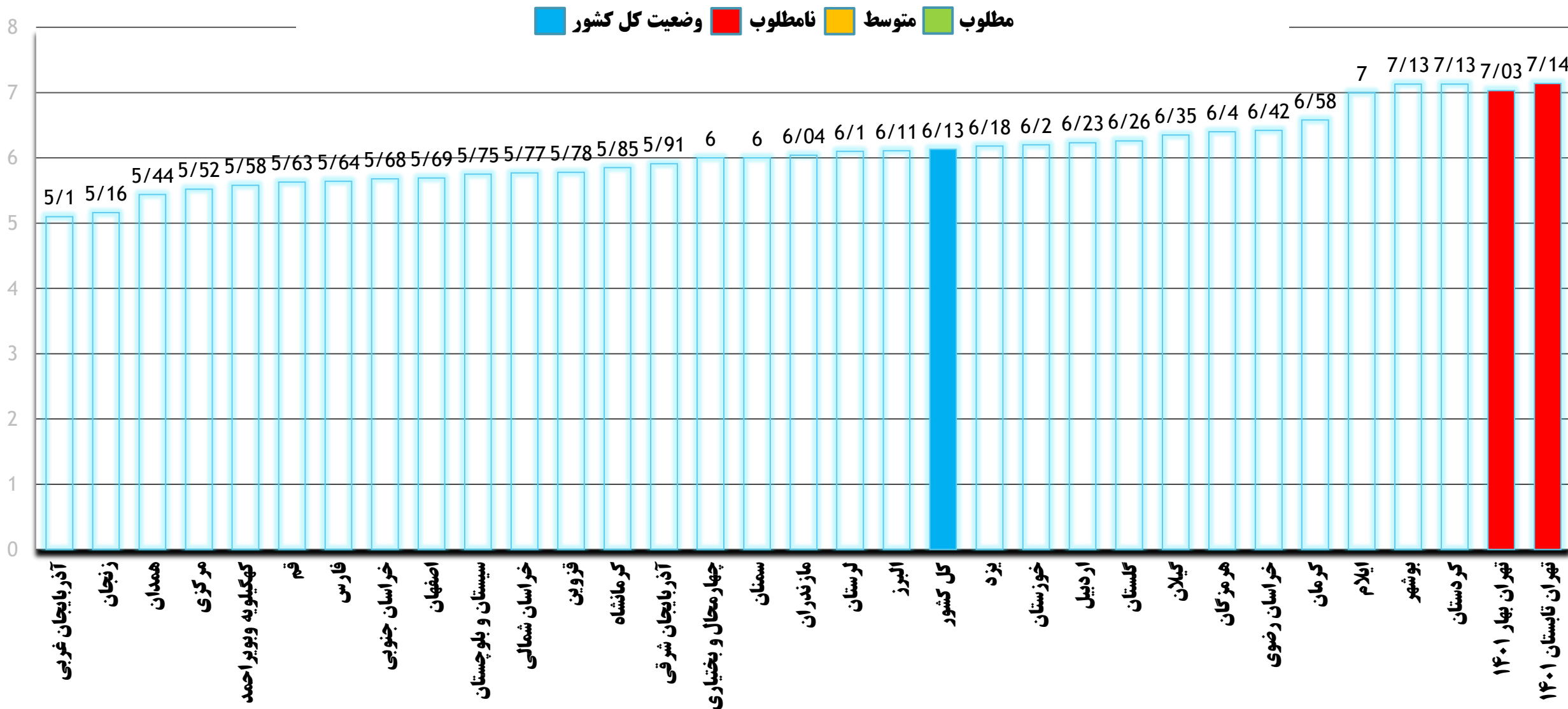

۸- تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و تقلبی در بازار

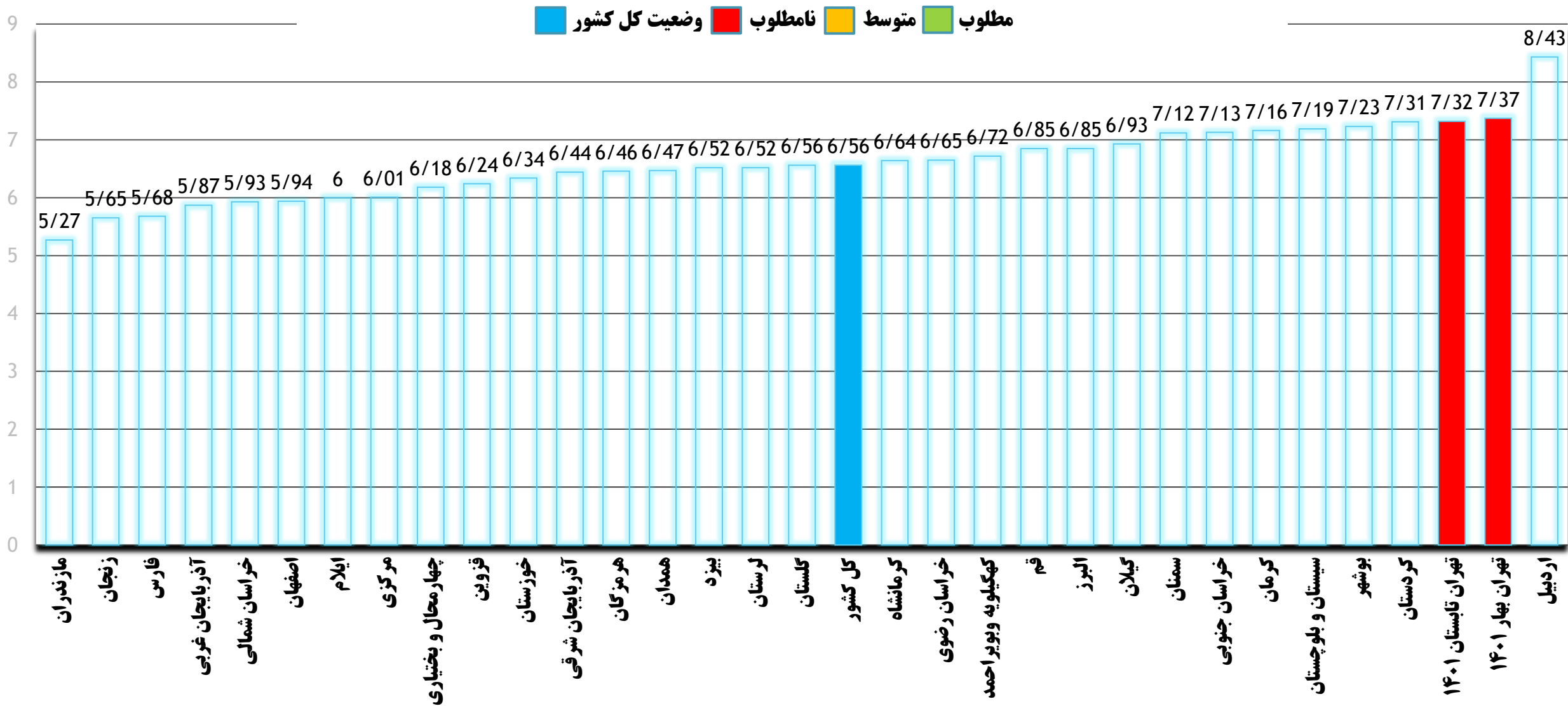

۹- وجود رقابت غیر منصفانه شرکت ها و موسسات دولتی یا شبه دولتی در بازار

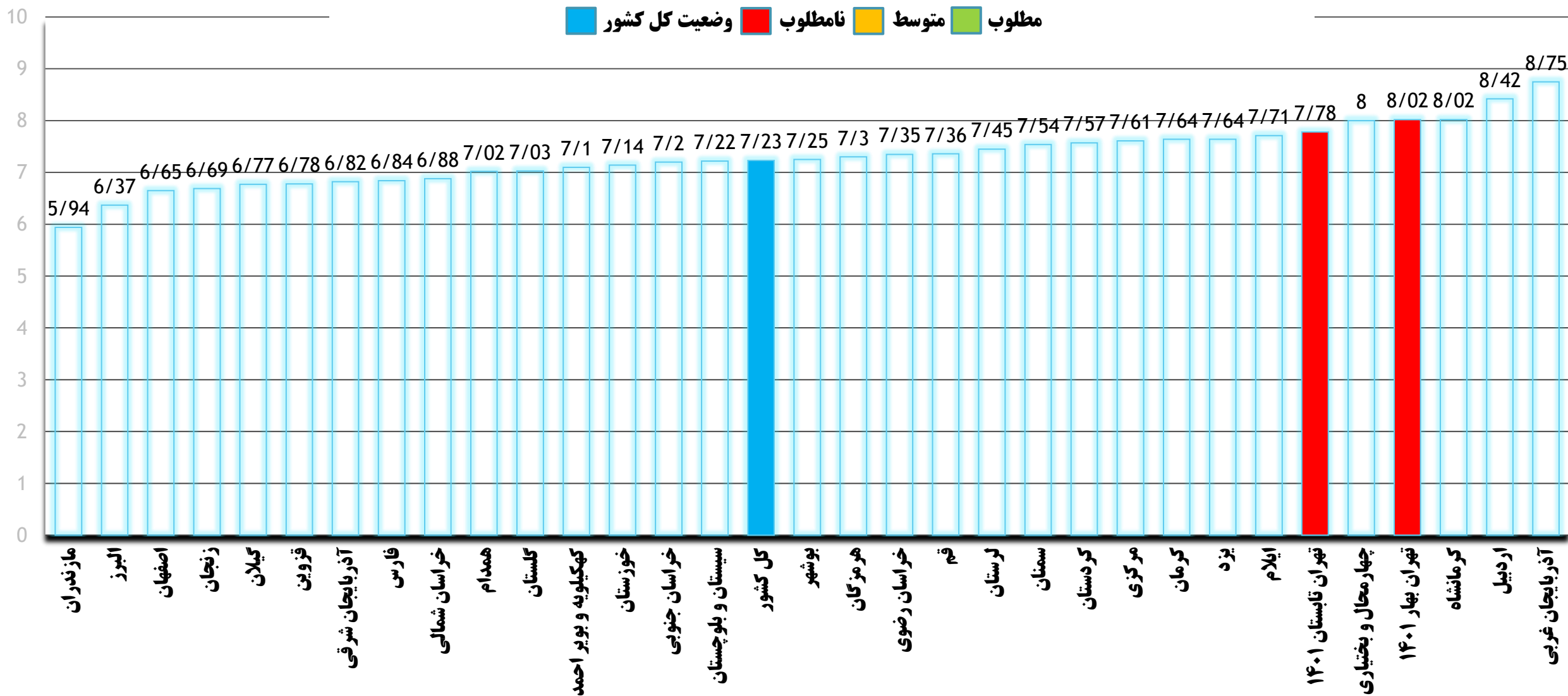

۱۰- رویه های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات

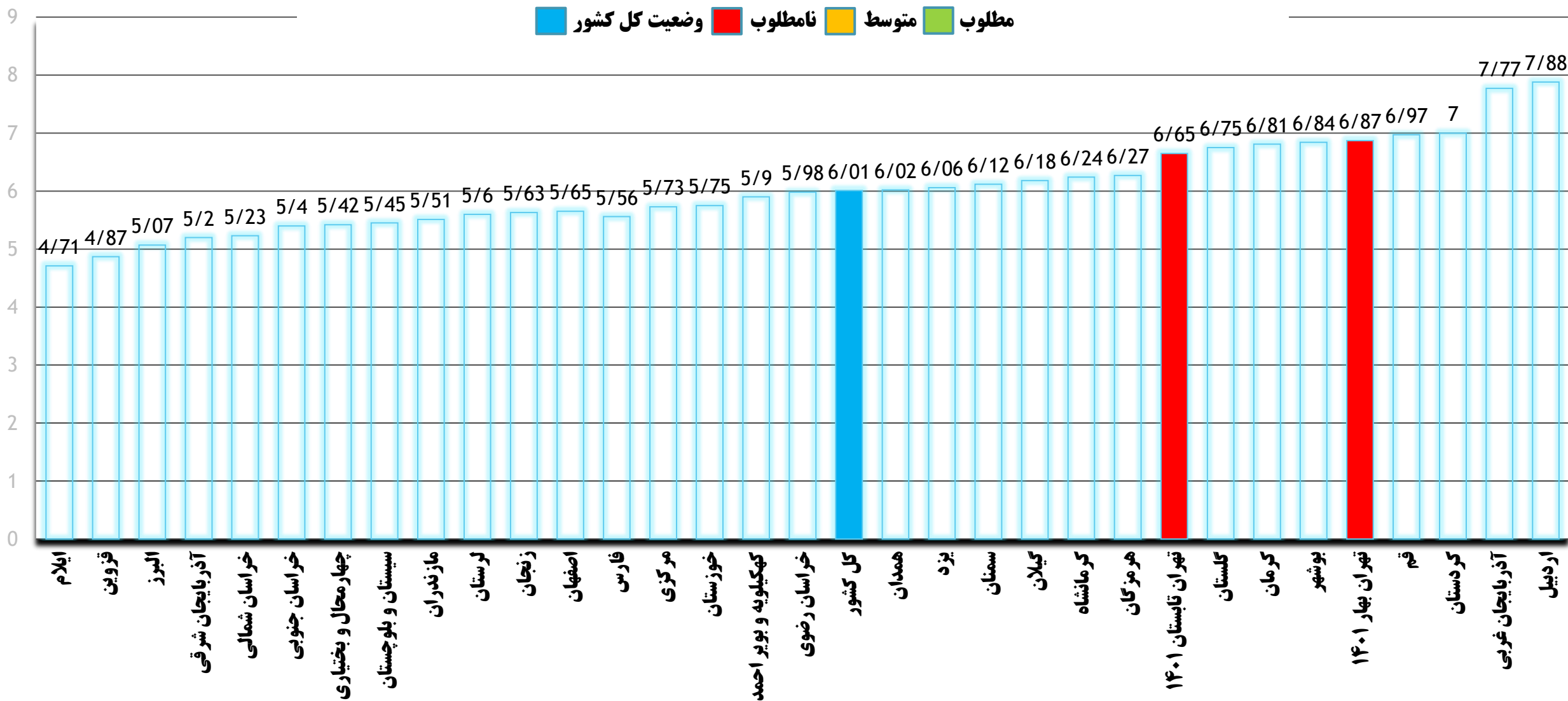

۱۱-دشواری تامین مالی از بانک ها

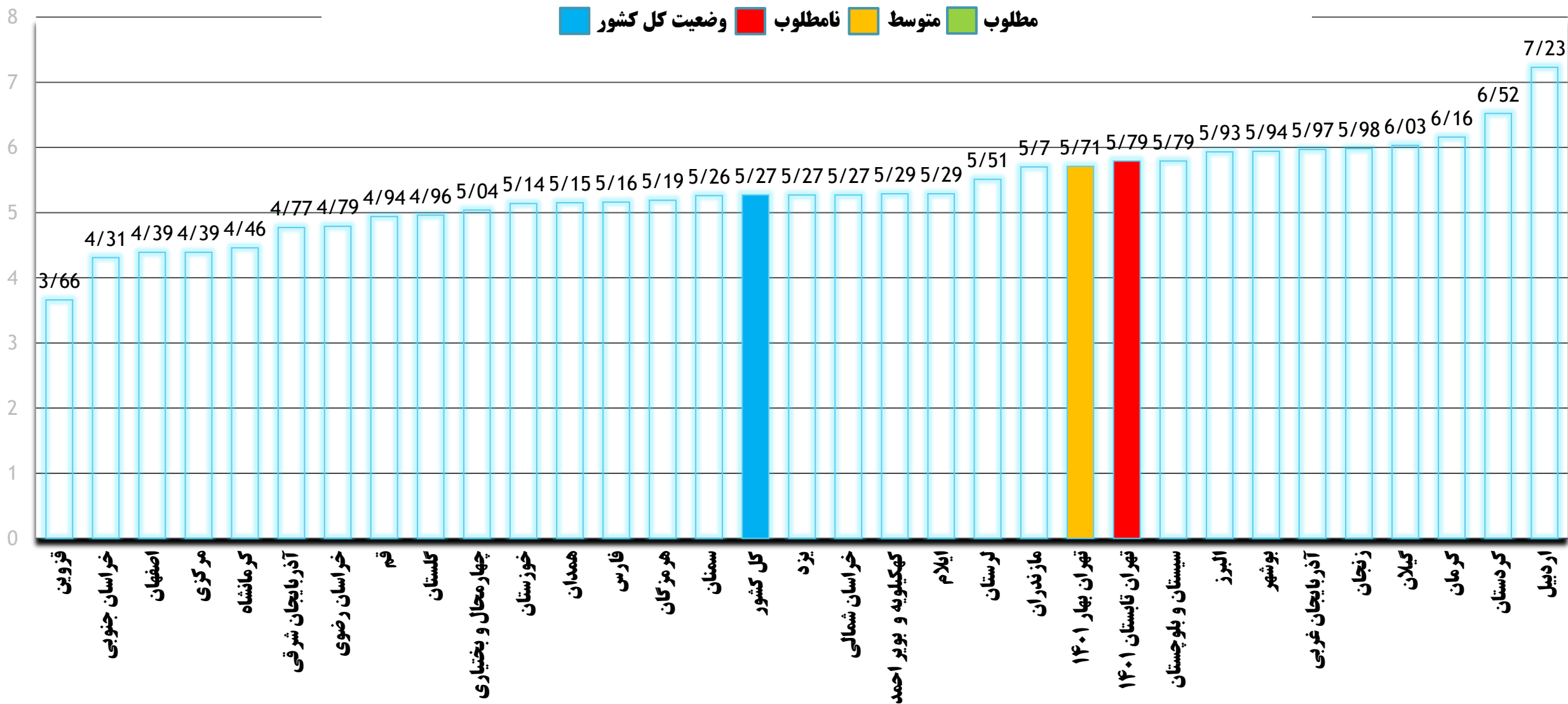

۱۲- فقدان یا شفاف نبودن آمار و اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی

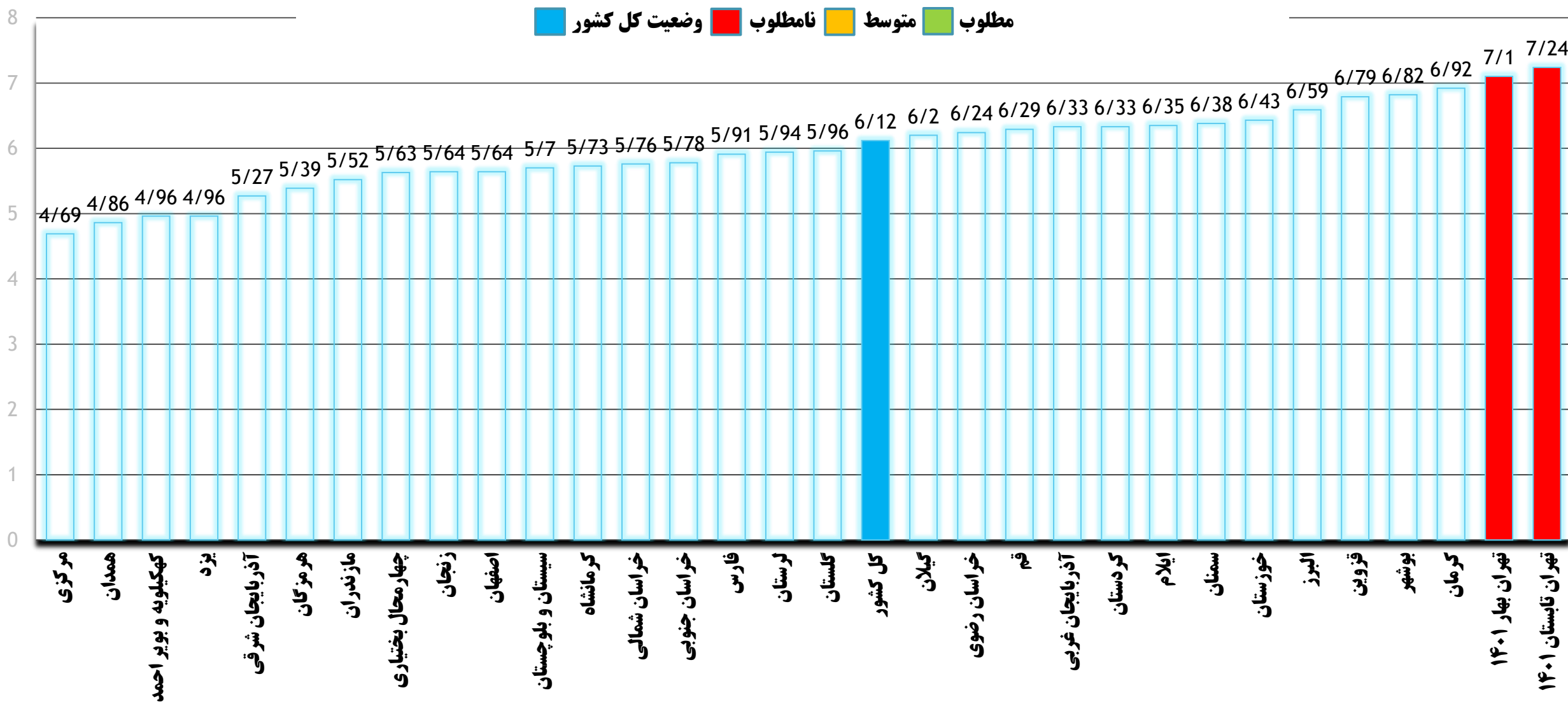

۱۳- ضعف زیر ساخت های حمل و نقل (جاده ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)

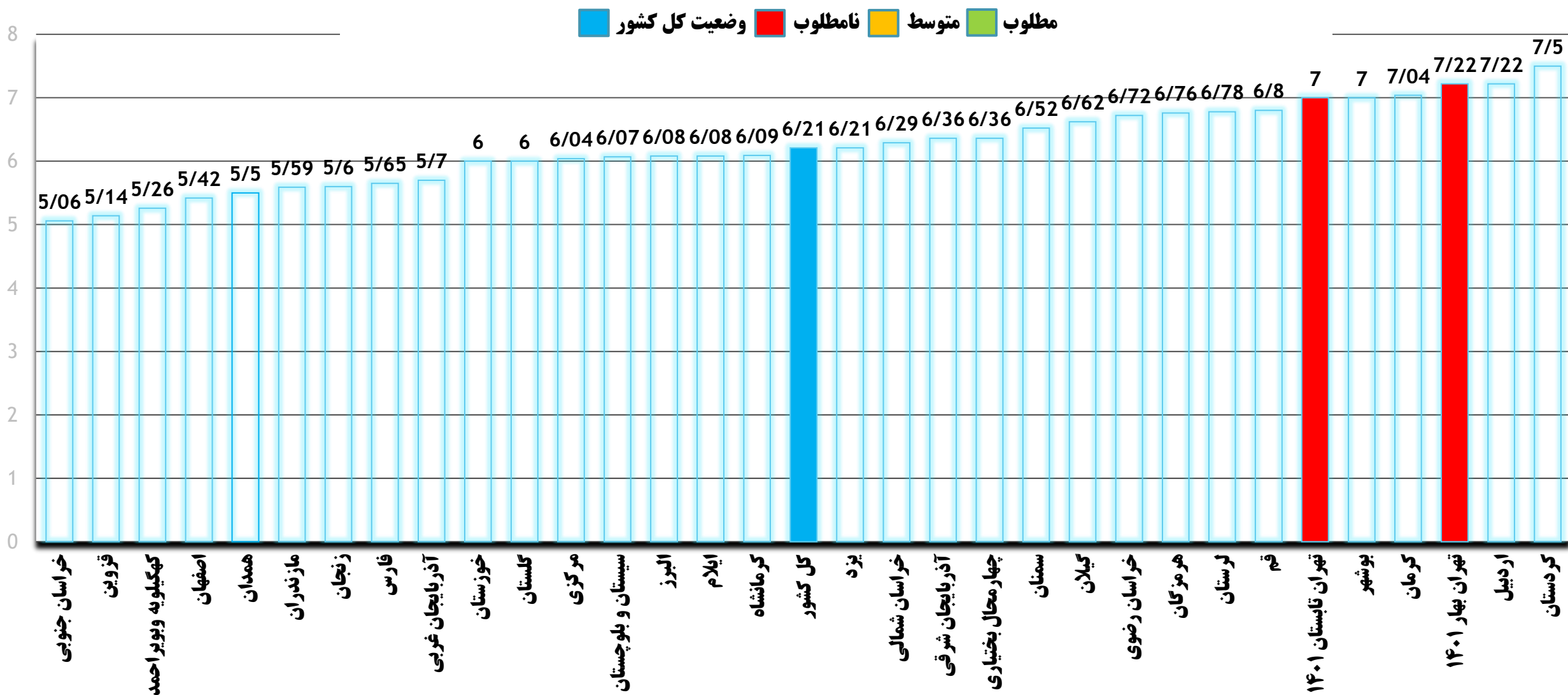

۱۴- ضعف دادگاه ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد موثر متجاوزان به حقوق دیگران

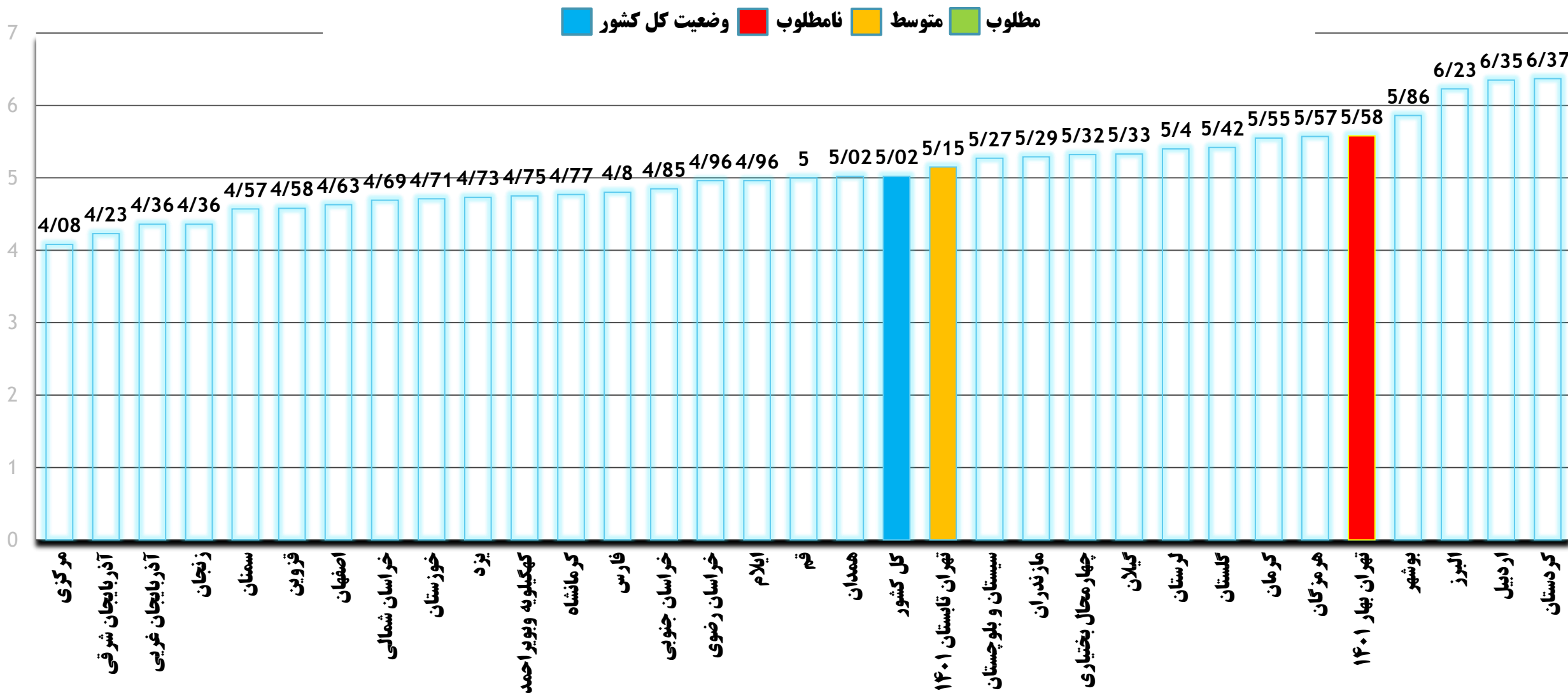

۱۵- وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای بازار

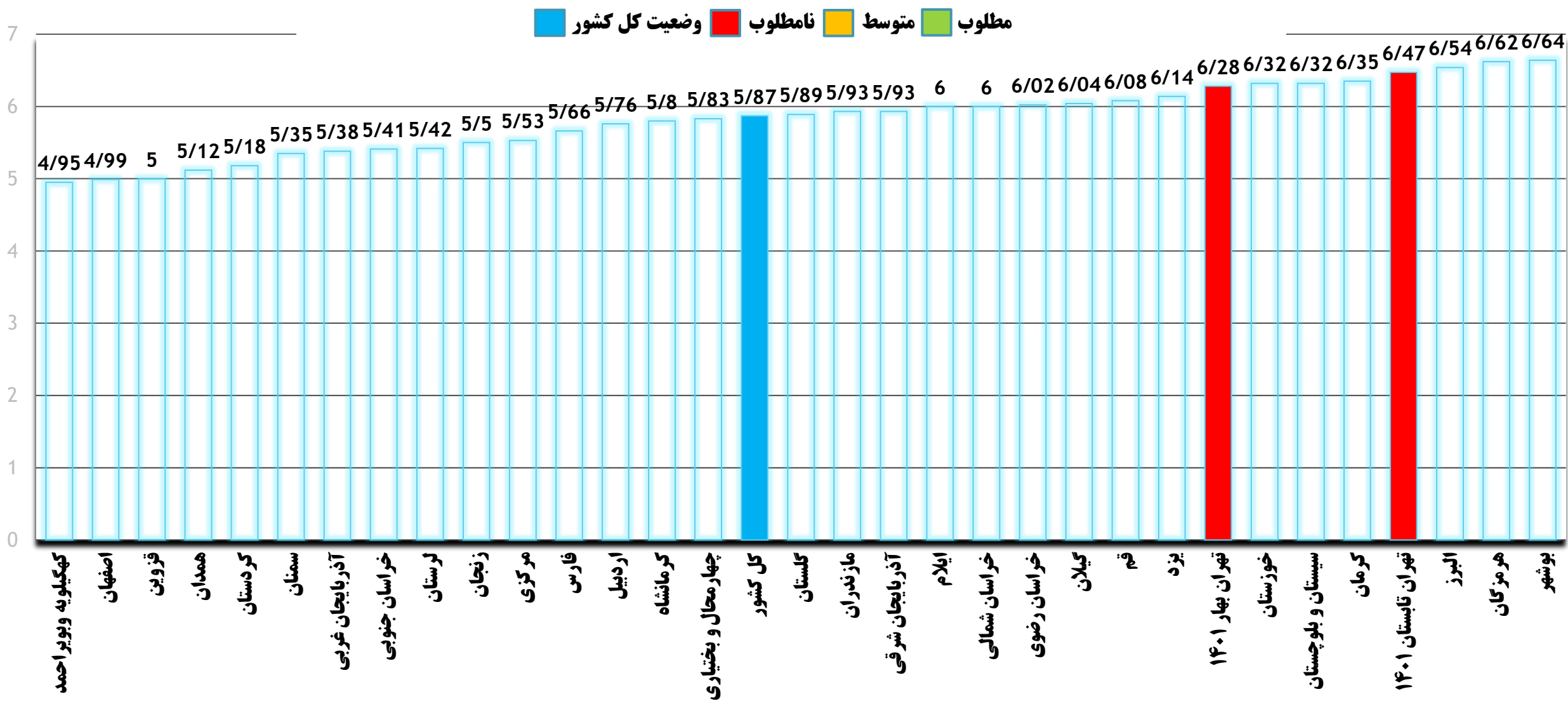

۱۶- ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار

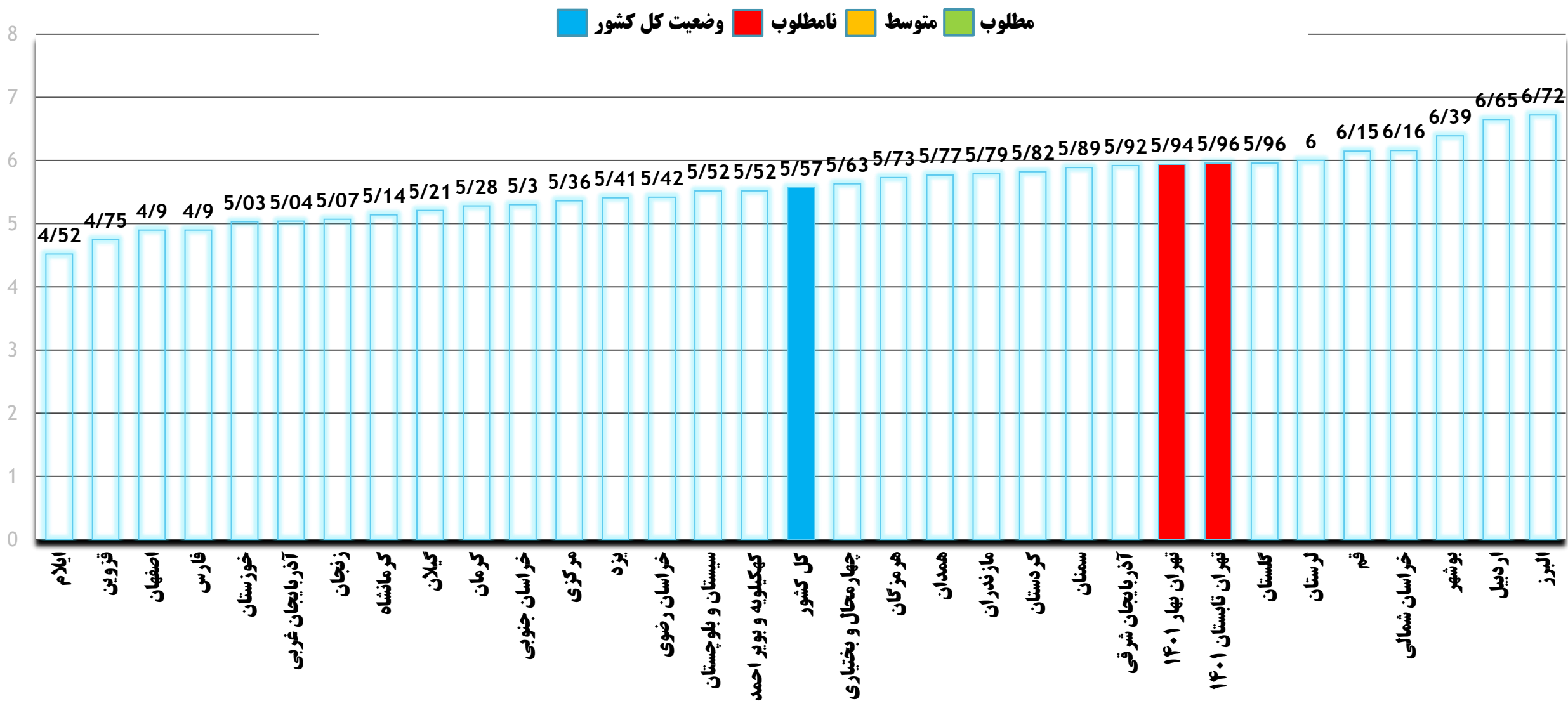

۱۷- عرضه کالاها و محصولات قاچاق در بازار ایران

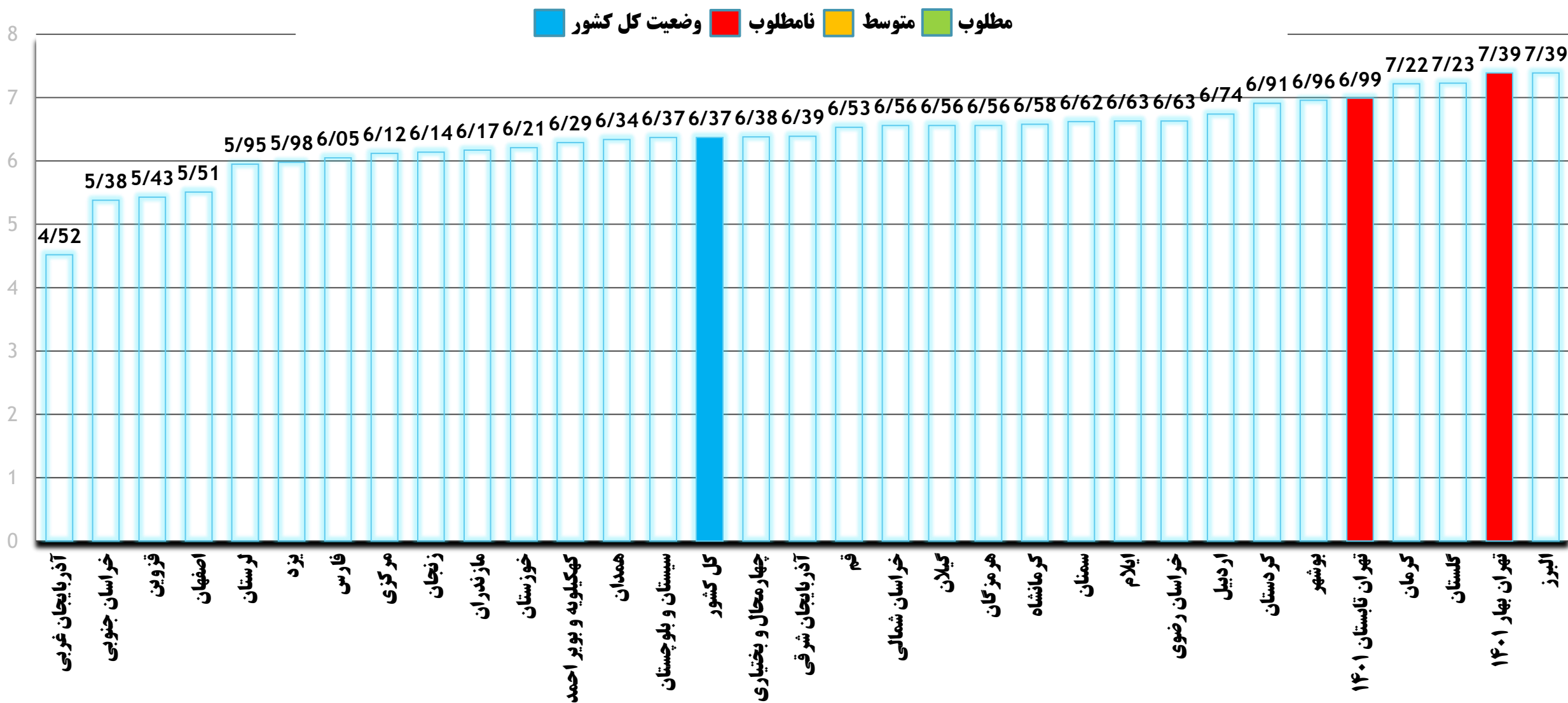

۱۸- فقدان ارتباط مناسب میان عوامل تامین مواد اولیه ، تولید و عرضه یک محصول در بازار

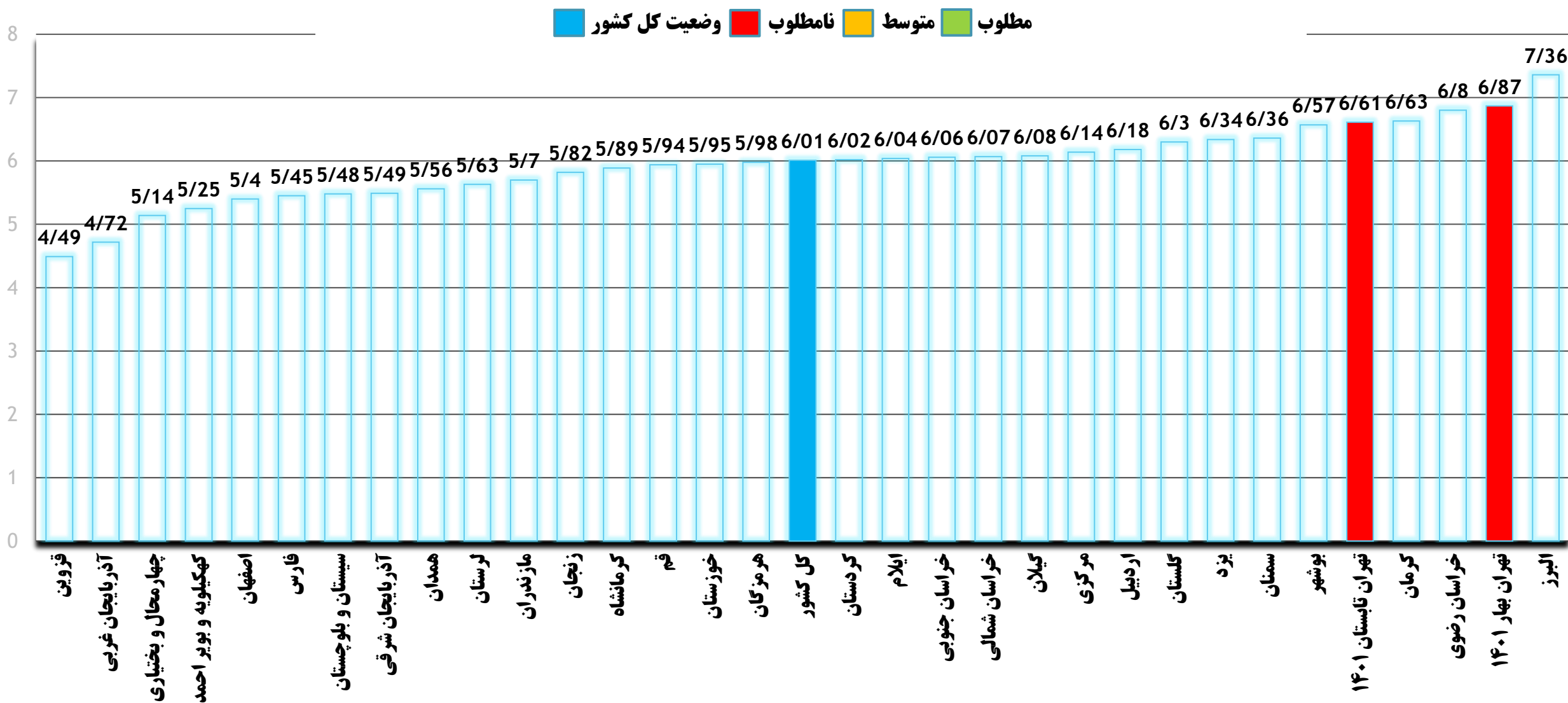

۱۹- دخالت های غیر منطقی نهاد های حاکمیتی در تعیین قیمت ها در بازار

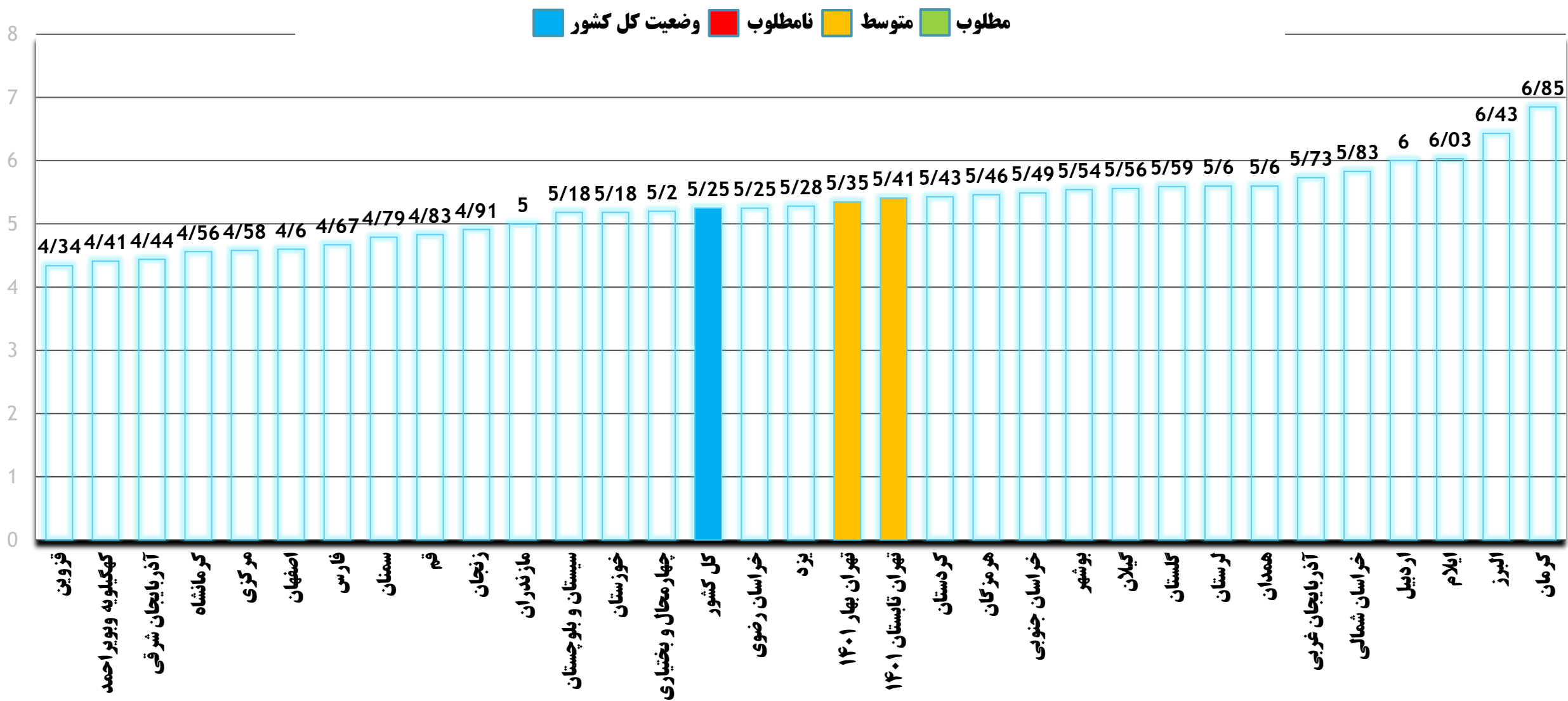

۲۰- کارگیزی عمومی و ضعف فرهنگ کار در جامعه

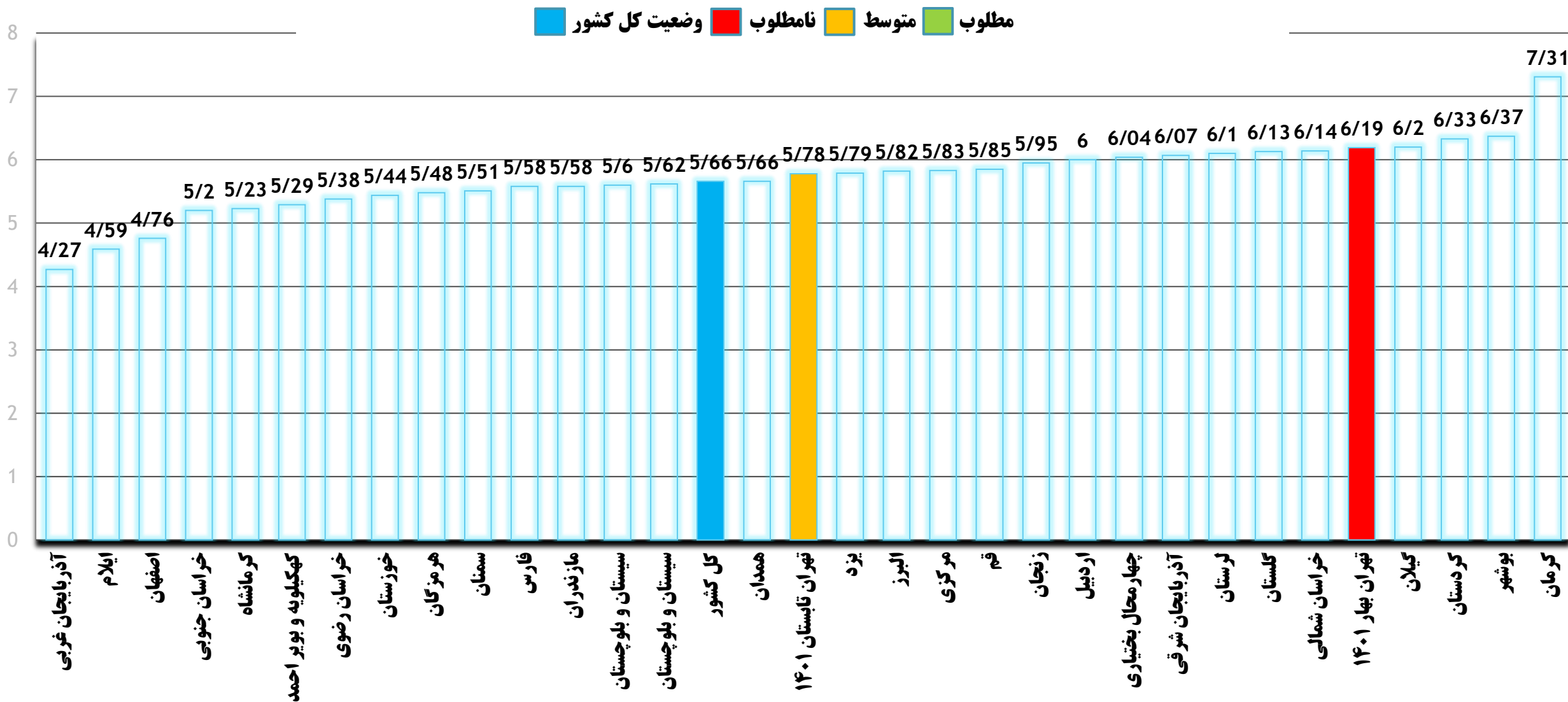

۲۱- کمبود تقاضا در بازار

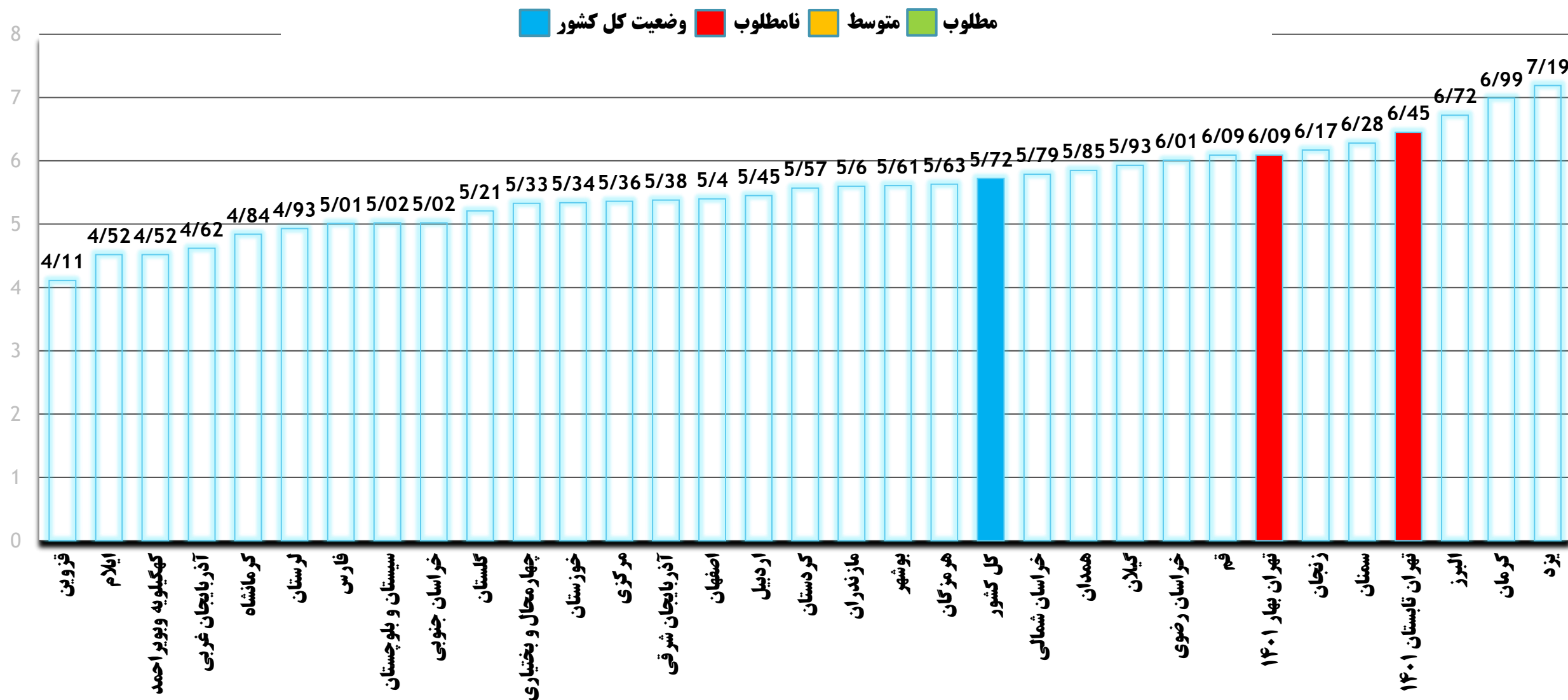

۲۲- کمبود فناوری های نوین و تجهیزات مورد نیاز

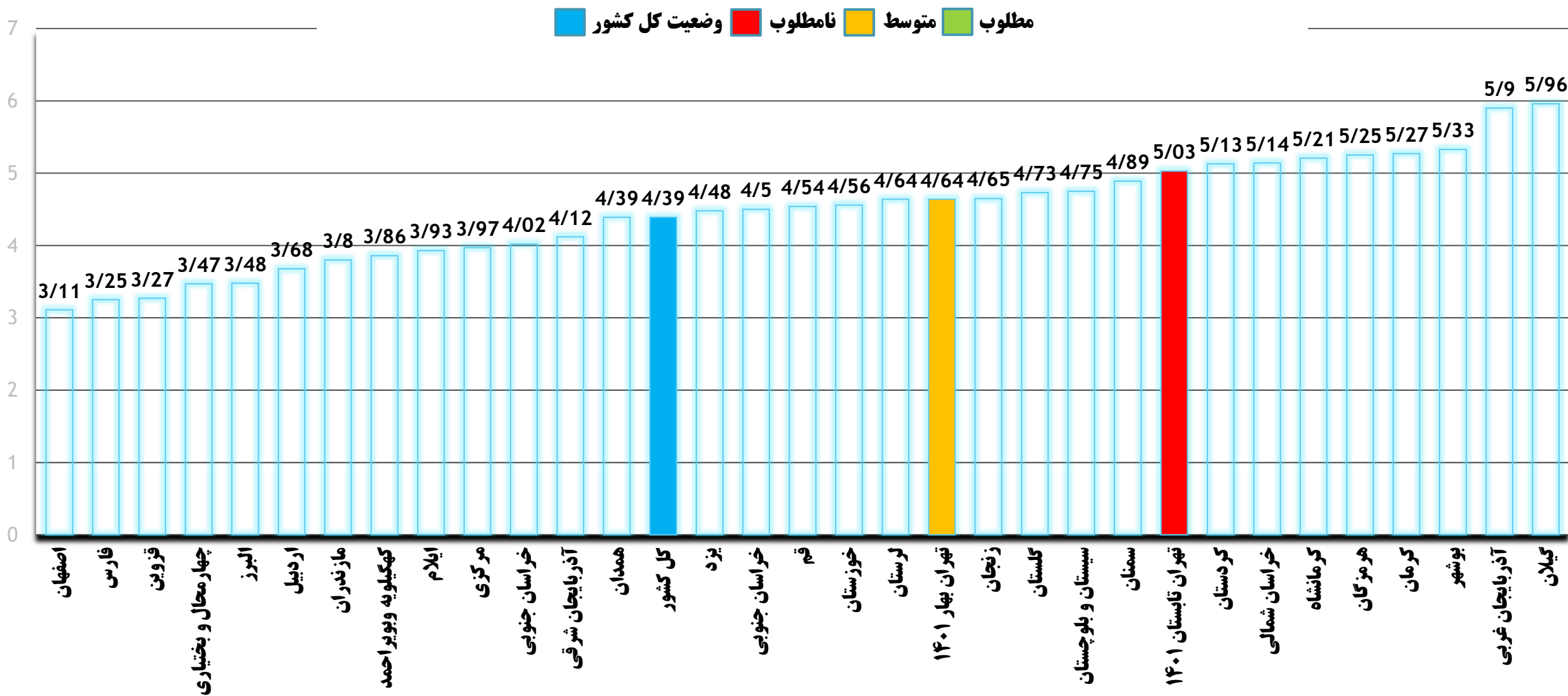

۲۳- کمبود نیروی کار ماهر

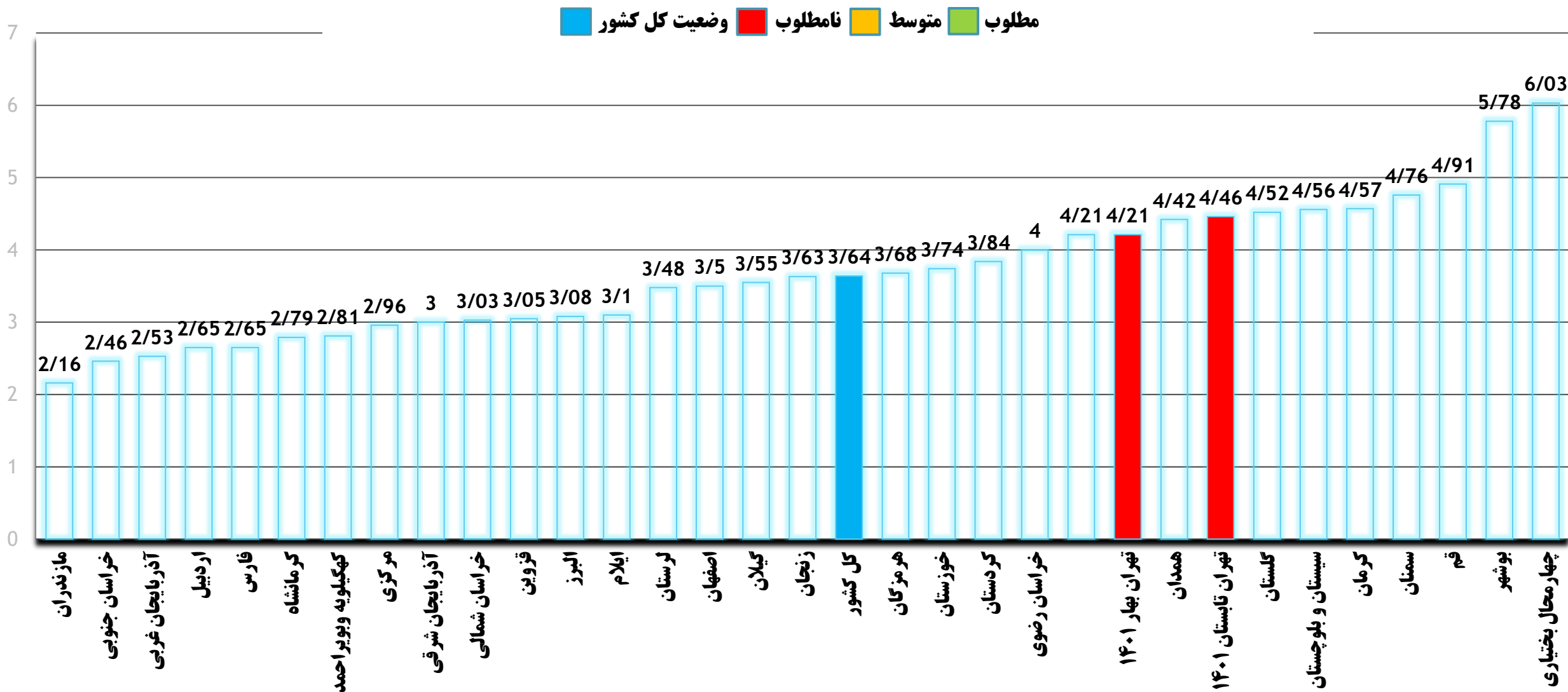

۲۴- محدودیت های دسترسی به شبکه (تلفن همراه و اینترنت)

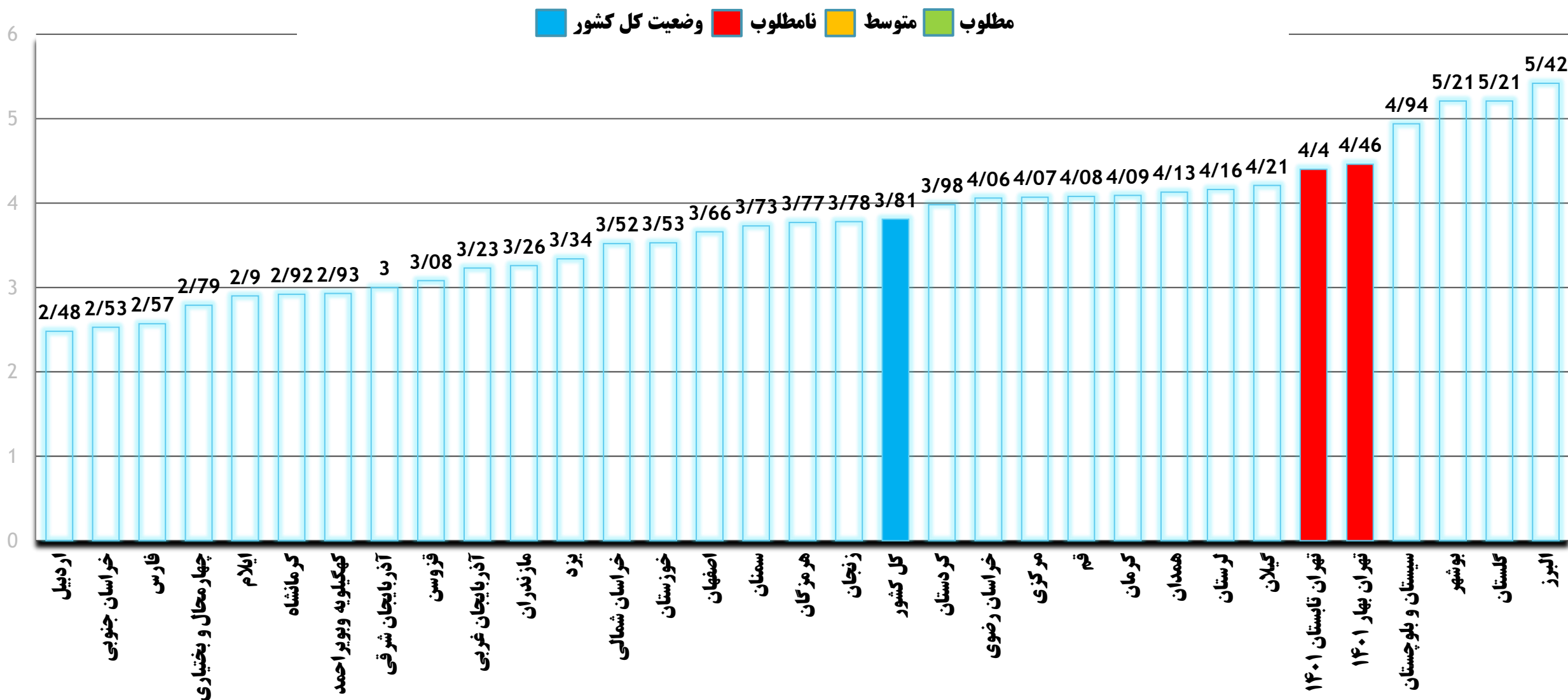

۲۵- محدودیت دسترسی به آب

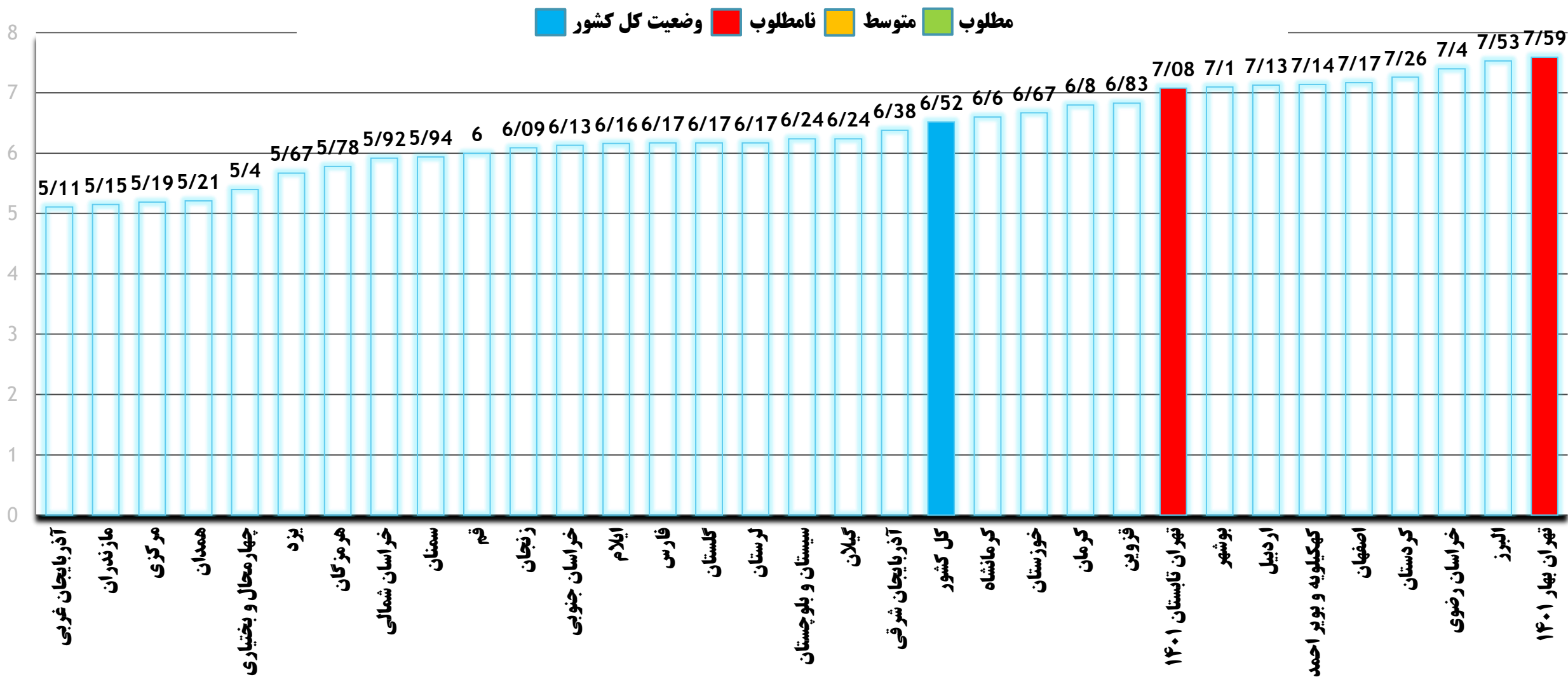

۲۶- محدودیت دسترسی به حامل های انرژی (برق، گاز و گازوئیل و...)

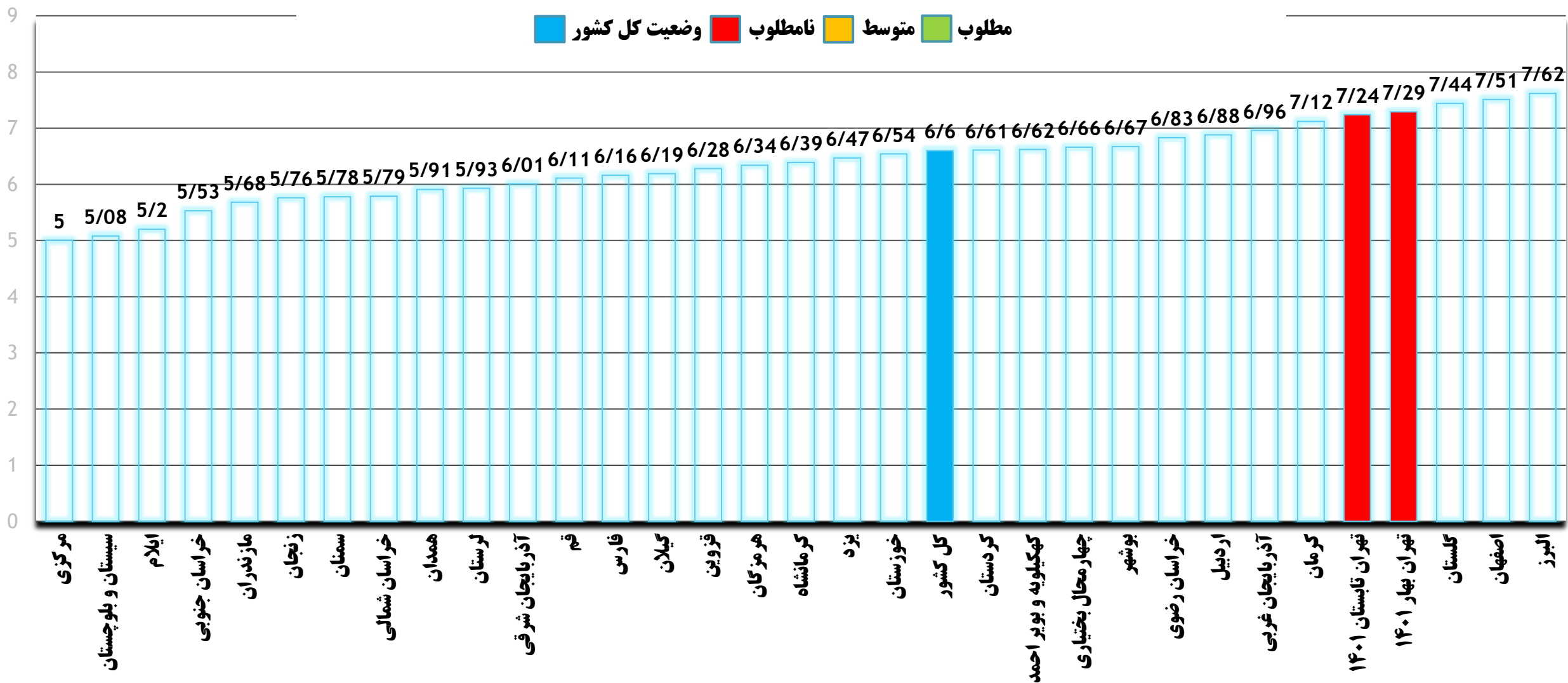

۲۷- فساد و سوء استفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه های اجرایی

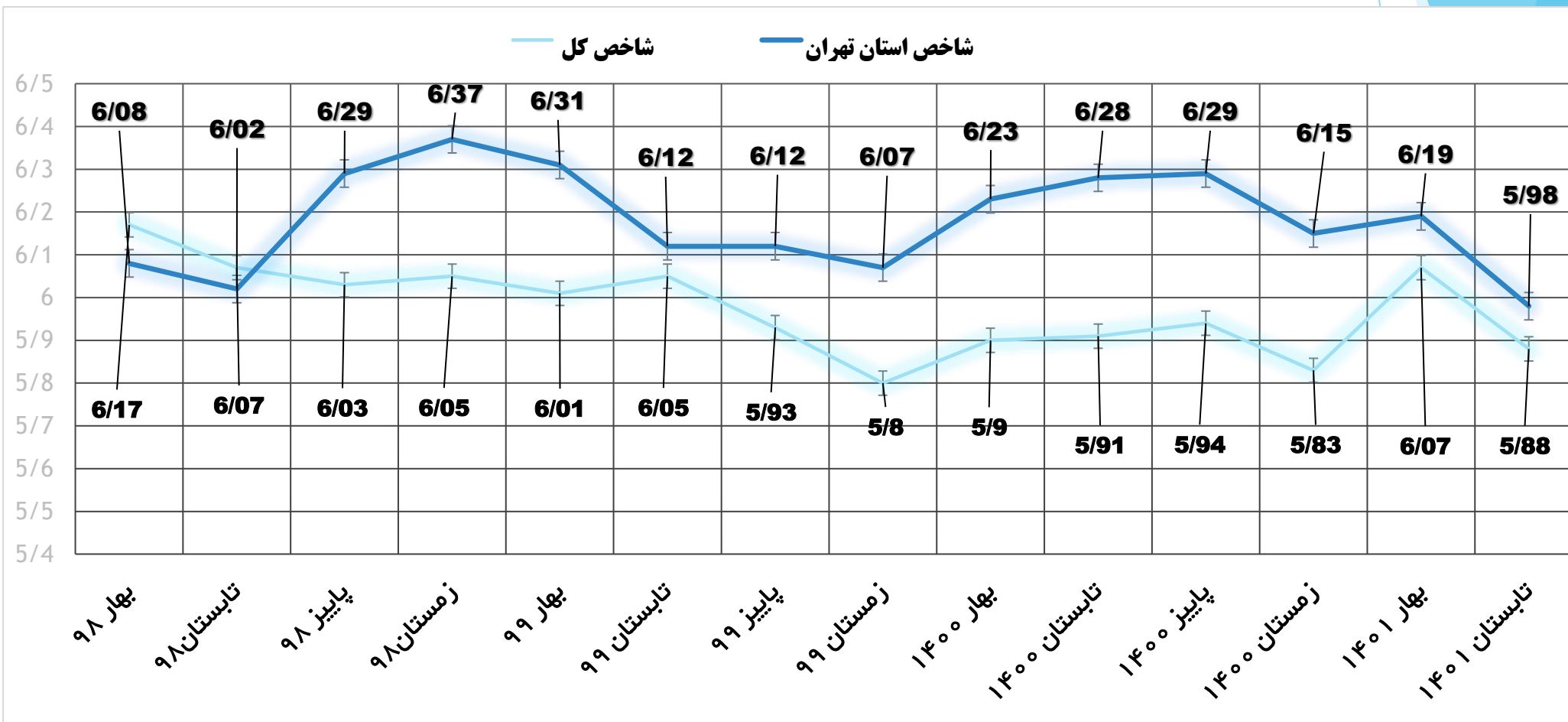
۲۸- موانع در فرآیندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب و کار در دستگاه‌های اجرایی

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران

نمودار مقایسه شاخص کل با استان تهران

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران

چکیده نتایج (کشور):

در تابستان ۱۴۰۱، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مؤلفه :

* محدودیت دسترسی به آب

* محدودیت دسترسی به حامل های انرژی (برق، گاز، گازوئیل و...)

* نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول

به عنوان مناسب ترین مؤلفه های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه ها ارزیابی شده اند.

شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران

چکیده نتایج (کشور):

در تابستان ۱۴۰۱، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مؤلفه:

*** غیر قابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه محصولات**

*** بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار**

*** دشواری تامین مالی از بانک ها**

به عنوان نامناسب ترین مؤلفه های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه ها ارزیابی شده اند.

براساس یافته های این طرح در تابستان ۱۴۰۱ استان های:

۳۲- کرمان

۳۱- اردبیل

۳۰- بوشهر

به ترتیب دارای بدترین وضعیت محیط کسب و کار و استان های:

۱- مرکزی

۲- قزوین

۳- فارس

به ترتیب دارای بهترین وضعیت محیط کسب و کار نسبت به سایر استان ها ارزیابی شده اند.

نقاط ضعف اجرای طرح پایش ملی محیط کسب و کار:

- ۱- احتمال وجود نمونه های تکراری جهت بررسی
- ۲- تعداد بالای سؤالات تدوینی پرسشنامه
- ۳- عدم همکاری دستگاه های اجرایی در دادن اطلاعات (هارد دیتا)
- ۴- عدم ارتباط موضوعی دقیق سؤالات با نمونه هایی که مورد بررسی قرار می گیرند
- ۵- پایین بودن درصد مشارکت جهت پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه

با تشکر از حسن توجه شما

تهیه شده توسط دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان تهران
آذر ۱۴۰۱